

DEL CAMP

ADOBS POC EMPRATS

En ocupar-nos dels adobs d'ús poc freqüent en nostra comarca i quasi desconeguts, no volem referir-nos als que en el seu magistral estudi de la cianamida càlcica ha esmentat el bon amic Rius, en les planes d'aquesta REVISTA. No han arribat, encara, a coneixement de nostres agricultors, ni sisquera al de nostres comerciants en adobs, que són els que moguts pel lògic desig de vendre, fan la propaganda dels nous productes que es llencen al mercat, aquestes noves substàncies que porten els noms de *cianamida*, *dicianamida*, *ammonophos*, i *phosphazote*. Nosaltres volem referir-nos a algunes substàncies que ja fa anys es troben en els principals mercats, encara que manquin en el nostre algunes vegades, o que amb tot i trobar-s'hi tenen poca sortida.

Tampoc volem, avui, tractar, per haver-ho fet ja des de les planes d'aquesta REVISTA, d'un adob d'eficàcia tan discutida com el sulfat de ferro. Ja aleshores (Revista núm. 37) diguerem nostra opinió sobre aquest producte emprat com a fertilitzant.

Avui tractarem de les *escòries de defosforació*, adob fosfatat tan conegut en determinades regions, com desconegut en la nostra, i dels adobs potàsics, anomenats *kainita* i *sylvinita*, quelcom més coneguts, però, amb molt pocs consumidors.

D'ençà que el procediment Thomas-Gilchrist permet emprar els minerals de ferro fosforats per a la producció d'acer, grans quantitats d'*escòries de defosforació* es produeixen anualment com a resultat de la separació del fósfor de la fundició per mitjà

de la calç. El fósfor es combina amb la calç formant fosfats càlcics, quedant sempre un excés de calç viva. Aquestes *escòries*, doncs, tindran una doble acció: actuaran com adobs fosfatats i, demés, produiràn els múltiples efectes deguts a la calç lliure. Finament pulveritzades seran útils en els terrenys on manquin fósfor i calç.

En nostre Camp molts agricultors han pogut comprovar que els superfosfats donen molt bon resultat, çò que vol dir, en termes generals, que els terrenys en contenen quantitat insuficient per a donar bones cullites, escasés de fósfor molt lògica, puix per llur constitució mineralògica no és probable que mai n'hagin contingut en grans proporcions i, demés, el cultiu continuat durant segles, sense adobar racionalment, els ha anat esquilmant. Les *escòries*, vindrien a suplir aquesta manca de fosfats en nostres terres, essent un substitutiu dels superfosfats, i a l'ensem actuarien per mitjà de la calç lliure que contenen i quina acció complexa en el terreny, exposarem breument.

La calç conté un element, el calci, que es troba en tots els vegetals en major o menor proporció; mes la quantitat d'aquest element que les plantes necessiten es troba en escriu en els terrenys, en general, i més en els nostres on no acostuma a mancar sinó a sobrar. En nostre Camp, la calç, com aliment, no es necessari proporcionar-la als vegetals, i en tot cas, amb que es trobi combinada en els adobs fosfatats, ja sien superfosfats o *escòries*, n'hi hauria suficient.

Però hem de considerar els altres aspec-

tes de l'acció de la cals en el terreny, en nostra comarca altament interessants. Les terres argiloses, a causa de la propietat que té aquesta substància de passar a l'estat coloidal i quedar, per tant, finissimament dividida, en suspensió en l'aigua que s'infiltra envers les capes profundes, es van impermeabilitzant per obstruir llurs poros i capilars les petitíssimes partícules d'argila. Així la infiltració de l'aigua es fa cada vegada més difícil, fins a ésser impossible. Com sia que els compostos solubles de calci tenen la propietat de coagular l'argila, reunint les petites partícules en altres de més volum que no poden penetrar en els poros i capilars i, per tant, obstruir-los, l'adició de cals en un terreny argilós tindrà la important finalitat d'impedir la seva impermeabilització, puix al disoldre's lentament aquella substància, determinarà la coagulació de l'argila, o millor, impedirà que prengui el dit estat coloidal.

En nostra comarca on és sumament convenient enmagatzemar aigua en tot temps, puix el total de pluges anuals són ben justes per a mantenir la vegetació de secà, la més important en el Camp, tot lo que sia mantenir i millorar la porositat, la permeabilitat del terreny, serà bona pràctica.

Certament, bona part de les terres del nostre Camp, contenen compostos de cals que es solubilitzen en quantitat suficient per a impedir aquesta acció de l'argila; però, en canvi, hi ha terres argiloses i pobres en cals a les que convindrien les *escories*, perquè demés d'ésser un aliment fosforat, quasi sempre útil, tindrien una acció important en el terreny per la cals que contenen, que tendiria a fer-lo més porós, més permeable.

També es interessant l'acció de la cals en els fenòmens de nitrificació, que favoreixen, i en l'alimentació mineral dels vegetals, facilitant l'assimilació dels fosfats del terreny, més l'explicació d'aquests fenòmens ens portaria massa lluny. I tampoc

creiem convenient tractar de l'acció de la cals en els terrenys on la matèria orgànica hi és en excés, per no trobar-se aquesta mena de terrenys en nostre Camp, ni tampoc els pantanosos. En resum, doncs, creiem que fóra convenient que els comerciants d'adobs poguessin proveir als propietaris de terres argiloses, d'*escòries de defosforació*, puix estem segurs que quan les haguessin assaijat en farien un ús continuat, tenint per xò la precaució d'anar adobant les dites terres amb adobs orgànics, puix ja es ben sabut que la cals destrueix ràpidament la matèria orgànica del terreny, per tants conceptes necessària. En 1902, el consum d'escories passà de 1.600.000 tones.

En quant a la kainita i a la sylvinita els nostres agricultors tampoc en són gaire partidaris. Prefereixen el sulfat de potasi o el clorur de potasi. Certament aquelles substàncies contenen un tant per cent molt més petit de potasa, però llur preu és més baix i per altra part acompanyen a a la potasa les sals de magnesi, i de sodi. Les sals de magnesi, també, són útils als vegetals, admetent-se que entren a formar part d'una substància fonamental com es la clorofila. No pot mancar, doncs, en el terreny, si bé un excés podria portar greus perjudicis. I en quant a les sals de sodi, que com a aliment directe tenen poc interès, poden en determinats casos suplir la manca de potasi, a causa del poder d'adaptació dels vegetals i de la propietat electiva de llurs arrels. Així, convindria que els agricultors examinessin els preus de lo que vulgarment en diuen *potasa*, o sia, el sulfat i clorur de potasi, i el comparassin amb els preus de la kainita i la sylvinita, per a escullir en cada cas l'adob que més els convingui. El nostre parer és que en cultius arbustius i arboris de llarga duració, com vinya i oliverars, deuria emprar-se més freqüentment de lo que s'acostuma en nostre Camp la kainita i la sylvinita.

JOSEP CAIXÉS GILABERT